

مکاشفہ ایدمن کتب سیریز

د علم غیب

پیشو ذہ کبھی پہ علم غیب نبی علیہ السلام باندے قرآن، حدیث او
سلف الصالحین اقوال سرہ د مکمل حوالہ جات

ترجمہ، تحریر و تحقیق

عمران اکبر ملک

ایدمن، مکاشفہ وردپرس ڈاٹ کوم
مرکز تحقیقات اہلسنت فورم پاکستان

حرفِ آغاز

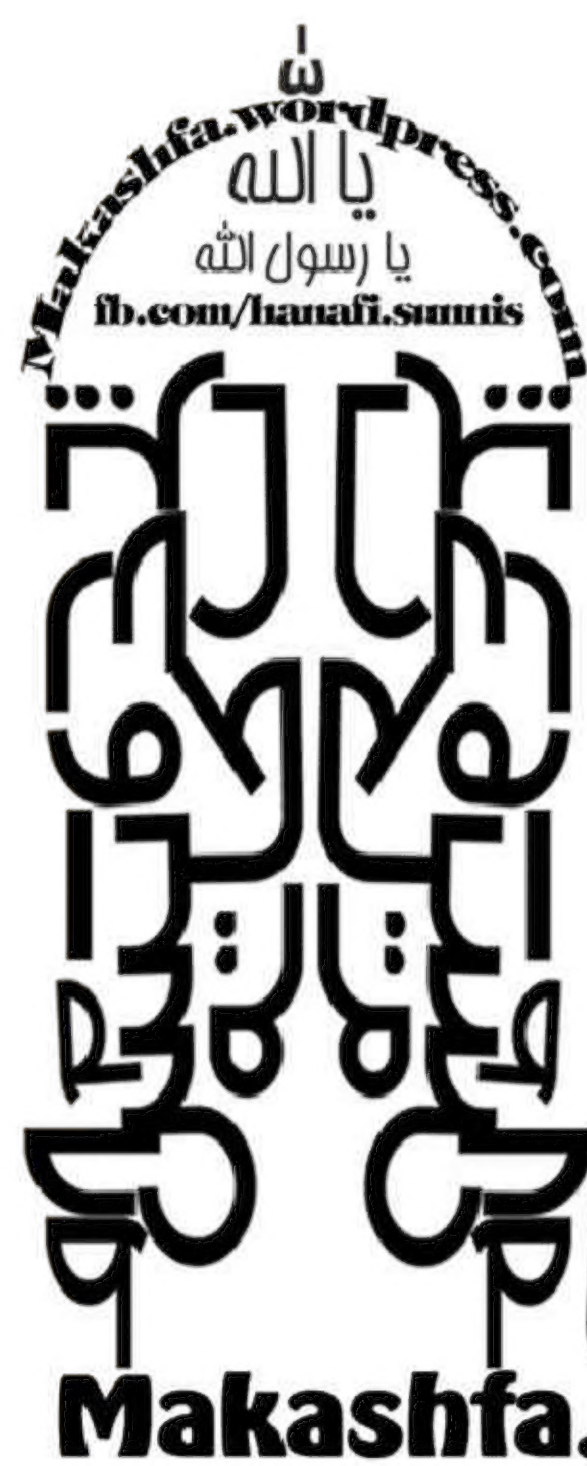
الله پاڪ ڌ نامي نه شروعات ڪومه چي ڏير لوئي باچا دمي او پس له
درو او سلامونه په خوږ پيغمبر عليه الصلوة والسلام باندې چي بعد از
خدا بزرگ توي قصه مختصر، الحمد لله ڌ مڪاشفه ايڊمن سيريز ترمخه
يو بل ڪاوش ستاسو ته راڻواندې ڪوڙ چي ڌ علم غيب په مضمون
باندې يو سير حاصل بحث باندې مشتمل يو داسي ڪتاب چي هر
څوڪ په آسان پوهيدمي شي، ڌ خپلي پښتو ژبه ڪښي دا ڌ خپل
نوعيت يو انتهائي معلوماتي ڪتاب به وي او مونږ په ڪښي ڌ قرآن
شريف، سره سره ڌ احاديثو مڪمل حوالې ورکړي دي چه ڪتابي
عڪسونه اے زمونږ اهل سنت و جماعت آن لائن عڪسونو لائبريري
ڪښي محفوظ دي، ڇه ڌ دي ڪتاب انتساب خپل مرحوم والدين ،
اساتذہ کرام او ڌ مڪاشفې ٽول ايڊمن ٽيم ته ڪوڙم، الله دمي زمونږ دا
ڪاوش خپل ڌ حبيب عليه السلام په صدقه ڪښي او ڌ ٽولو عبادالله
الصالحينو په وسيله قبول وفرمائي، آمين بجاہ النبي عليه السلام يا رب
العالمين

احقر العباد، عمران اکبر خوئيڙي

پيښور پاڪستان دسمبر ۲۰۱۶

Markaz-e-Tahqiqat-e-ahlu Sunnah Pakistan

بلغ العلى بكماله
كشف الدر جى بجباله
حسنات جميع خصاله
صلو عليه وآله

www.facebook.com/hanafi.sunnis

www.facebook.com/groups/zarbesunniyat

مركز تحقيق
أهل السنة
Ahlu-Sunnah-Research-Center

بسم الله الرحمن الرحيم

علم یو عظیم قوت دے، دور جدید کښې علم اهمیت او قوت په نور رنډا سره رامنځ ته شې، قرآن کریم انسان لیکل وئیلو او تحصیل علم اړخ ته متوجه کړی دی (۱،۲) او انسان له اې هغه راز هائې سربسته و خودل چي د هغه دماغ اې روښانه کړو. قرآن کریم د علم او دانش یوه عظیمه خزانه ده په دې کښې علم او مشتقات علم په ۸۰۰ نه زیات مقاماتو باندې ذکر کړې شوي دي او د کتاب و کتابت تر حقله په ۶۰۰ مقامات باندې ذکر کړې شوي دي، دې نه د قرآن کریم په نظر کښې د علم اهمیت اندازه کیدي شې

نبي کریم صلي الله عليه وسلم فرمائي: څه به حیثیت معلم راستولې شوي يم (۳). تاسو د تحصیل علم ډیر زیات شدید تاکید فرمائي دي او د علم فضیلت ای آشکاره کړو (۴)..... حضرت علي کرم الله وجهه الکریم فرمائي چي (فضیلت خو تش اهل علم له پاره دي) (۵) خود په قرآن کریم کښې حضرت طالوت علیه السلام هوم د علم په وجه باندې د بني اسرائيلو بادشاه جوړ کړی شوی او (۶)..... او هم د علم په وجه باندې حضرت آدم علیه السلام په فرینتو باندې افضلیت حاصل شوي وو (۷)..... دې نه اندازه کیدي شې چه نبوت و رسالت او قیادت و بادشاهت له پاره علم سومره اهمیت لري.

علم په دوه اقسامو باندې مشتمل دی..... یو خو هغه چي کم مونږ په مدرسو، اسکولونو، کالجونو، یا لیسه عالي یعنی یونیورسټیانو کښې حاصلوؤ،،،،، او مونږ هم

دی شي نه علم گنڀو او په دي يقين لرو خو يو علم هغه دي چي کم براه راست تعليميږي.... دے له پاره نه د مدرسے ضرورت وي، نه اسکول، نه کالج او نه يونيورسټي،،،،، دا يو پوشيده علم دي چي خه ته قرآن حکيم (علم غيب) نوم ورکړے دے (۸)

حواله جات؛ (۱) سوره علق: ۵/۴ ، (۲) سوره طه: ۱۱۴ ، (۳) ابن عبدالبر جامع بيان العلم وفضله ، پ ۴۷ ، (۴) ايضاً پانږه ۴۹ ، (۵) ايضاً پ ۴۶ (۶) سوره بقره: ۲۴۷ ، (۷) سوره بقره ۳۱ ، (۸) سوره كهف: ۶۵

او په دي ايمان راوړل هر مسلمان لره يوه نښه په شان ده (۹) دا هغه علم دي چي کوم نه انساني عقل ورته رسيدے شي او نه د هغه ظاهري او باطني حواس..... دا علم په ټول علمونو باندی غالب دي او تحصيل و کسب سره هيچ تعلق نه لري،،،،، دا محض د الله پاک په فضل او کرم سره لکه د باران وربري، او لکه د چشمے خوتکيري

قرآن کریم په ډيرو آيتونو کښے د (علم غيب) ذکر کړی دے او دا ی خودلي دي چي دا علم الله او صرف الله له پاره ثابت دے..... مثلاً دا آيتونه ملاحظه کړے

۱؛ او هم هغه سره کنجیانی د غيب دي، او هوم هغه ای علم لرونکے دے (۱۰)

۲؛ خه علم لرم د آسمانونو او د زمکو د هر پټ شيز (۱۱)

۳؛ ته وفرمایا، غيب خو الله له پاره دي (۱۲)

:او خوږ پيغمبر عليه السلام ته اے افرمائيل چي تاسو هم اعلان وفرمائے چي

۴: تاسو وفرمائی، تاسو ته نه وئیمه چي ماسره د الله خزانه دي او نه دا اوئیم چي
خه (خپله) غیب علم لرم.

دي آياتو نه معلومه شوه چي (غیب) هوم تش الله له پاره دے..... شوک هم
ازخود (غیب) نه شي معلومولی او نه بغیر د الله د عطا نه جا سره ده الله پاک خزانه
وي

په دي آيتونو غور کولو نه معلومه شوه چي الله پاک چرته هوم دا نه دي فرمائيلى چي
دا (علم غیب) مونږ جالره نه ورکوؤ او دا خزانه مونږ چاله نه ورکوؤ..... او
هم دا هغه اهمه نقطه ده چي مسلمانانو ته په غور و فکر کول په کار دي.....
الله پاک رب العزت په قرآن کریم کښي ارشاد فرمائيلى:

۱- غیب علم لرؤنکې هوم هغه دے، نو هغه په خپل غیب باندے هيڅ شوک نه
مطلع کوي، خو تش خپل برگزیده پيغمبرو (۱۴)

حواله جات؛ (۹) سوره بقره : ۳ ، (۱۰) سوره انعام : ۵۹ (ترجمه قرآن محدث احمد
رضا خان) (۱۱) سوره بقره : ۳۳ (ترجمه قرآن ايضاً) (۱۲) سوره يونس : ۲۰ (۱۲)
(۱) سوره انعام : ۵ (ب) سوره هود : ۳۱ ، (۱۴) سوره جن : ۲۶ (ترجمه : اشرف
علي تھانوي)

۲- او الله پاک په داسے امور غيبه باندے تاسو نه خبروي خو هغه چي کم خپل په
خوبښه، او هغه د الله تعالی پيغمبران دي، هغوي انتخاب وفرمائي (۱۵)
او بيا تش دا خبره نه ده چي گني تش دا خبره شوې وي او (علم غیب) عطا کړے
شوے نه وي، نه نه، بلکه الله پاک خپل زبرک پيغمبرانو لره دا علم ورکړے دی چي

د څه په حقله په قرآن کریم کښه تفصیل سره ذکر شته ده، مثلاً دا آیتونه ملاحظه کړه؛

۱- او علم ورکړو الله پاک، آدم له د هغو ټولو شئینو د نومونو بیا هغه شیزونه اې د فریښتو رامنځته کړل (۱۶)

۲- حضرت داؤد علیه السلام له پاره اې او فرمائیل... او چې کله منظوره وا هغو لره اې تعلیم و فرمائیل (۱۷)

۳- حضرت سلیمان علیه السلام د دې (علم غیب) ذکر په داسې طریقه وکړو چې فرمائي: اې خلقو! مونږ له د مرغانو د ژبه (بولې) تعلیم راکړه شوه دې او مونږ له هر قسم شئینه راکړه شوې دې (۱۸)

۴- حضرت لوط علیه السلام له پاره فرمائي شوې دې: او لوط لره مونږ حکمت او علم عطا کړو (۱۹)

۵- حضرت یعقوب علیه السلام خپله هوم خپل ځامنو مخکښه د دې عطائې ربانې اظهار وکړو او اوئ فرمائیل: ولې! ما تاسو ته وئیلې نه وو چې د الله په خبرو چې سومره څه پوهیږم تاسو نه شئ (۲۰)

۶- حضرت یعقوب علیه السلام له پاره یو بل ځانې کښه ارشاد شوه دې: او بلاشک هغه لورې عالم وو په دې وجه چې مونږ ورله علم ورکړه وو خو اکثر (خلقه) د دې علم نه لرې. (۲۰)

۷- حضرت یوسف علیه السلام له پاره فرمائي شوې دې: او چه کله هغه خپله ځوانه ته ورسیدلو نو مونږ ورله حکمت او علم عطا کړو (۲۱)

۸- او حضرت موسی علیه السلام تر حقله ارشاد شوه: او چې کله هغه خپل ځوان ځوانه ته ورسیدلو او درست شو، نو مونږ ورله علم او حکمت عطا کړو (۲۲)

حوالې؛ (۱۵) سوره آل عمران : ۱۷۹ ایضاً ، (۱۶) سوره بقره : ۳۱ (ایضاً) (۱۷)

سوره بقره : ۲۵۱ (۱۸) سوره نمل : ۱۶ (ایضاً) (۱۹) سوره انبیا : ۷۴ ، (۲۰) سوره

یوسف : ۶۸ (ترجمہ مولوي اشرف علي تھانوي) (۲۱) سورہ یوسف : ۹۶ (۲۲)
سورہ یوسف : ۲۲ (ایضاً) (۲۳) سورہ قصص : ۱۴ (ایضاً)

۹۔ او حضرت خضر علیہ السلام پہ حقلہ فرمائی: هغوی زمونږ په بندگانو کښی یو
بنده پائیلو چي چالره مونږ خپل خاص رحمت ورکړی وو او مونږ خپل ترمخه ورله
خپل د اړخه خاص طور باندی علم ورکړی وو (۲۴)

دې آیاتو نه معلومه شوه چي الله پاک خپل برگزیده پیغمبرانو لره (علم غیب) عطا
کړی دے خو اکثر مخلوق ترخبر نه دے..... دوی محترم حضراتو کله کله د
دے علم اظهار هم فرمائی دے څنگه چي په قرآن کریم کښی د حضرت عیسی
علیه السلام خپل پیروکارو ته دا ارشاد فرمائی

۱۰۔ او څه به تاسو ته درؤخیم چي کم تاسو په خپل کورونو کښی خورئ او چي کم
تاسو په کښی پریخی دې (۲۵)

یعني چي هرچا چي څه په خپل کور کښی خوراکه کړی وه او چي څه اے په
کورونو کښی اینوستي دې هغه ټول ستاسو په نگاه نبوت کښ او..... حضرت
یوسف علیه السلام په قیدخانه کښی قیدیانو ته د هغوی د خوبونو تعبیر خوډلو نه
مخکښی فرمائی

۱۱۔ چي کم خوراک تاسو لره راځي او چي کمه تاسو له خوراک له پاره ملاویري
څه د هغی راتلو نه وړاندی تاسو ته د هغی حقیقت بیان کړم، دا خاؤدل په هغه علم
په بدولت دے چي کم مالره ځما رب تعلیم فرمائی دے۔ (۲۶)

دے آیتونو نہ معلومہ شوه چي الله پاک خپل خوږ او برگزیده پیغمبرانو، رسولانو له علم غیب عطا کړے وو، دَ دے عطائے خاص نه انکار کول، دَ قرآن انکار دے..... دا علم خه معمولی علم نه دے بلکه ډیر په اهتمام او تیارے نه پس له ورکړے کیرې او چي چا لره عطا شي دَ هغه مخکښې روسته دَ فریښتو پهرے ولگولے شي..... ارشاد فرمائيږي شوې دې

نو هغه په خپل غیب څوک نه اطلاع کوي، خو، آؤ خپل چرے برگزیده پیغمبر نو بیا دَ هغه (یعني پیغمبر) مخکښے او روستو محافظان (فریښتے) ورولیرې. (۲۷)

بے شک چي چالره دا علم ورکړے شوه دے هغه له نور ډیر څیزونه هم عطا کړي شوي وي..... او دا چي تمام انبیائے کرامو له یکسان یعني په یو شان علم غیب نه دے ورکړے شوه بلکه چي څنگه په انبیاء او رسولانو کښے درجات دې. (۲۸)

حوالے؛ (۲۴) سوره كهف: ۶۵.. (۲۵) سوره آل عمران : ۴۹ ... (۲۶) سوره يوسف: ۳۷ ترجمه اردو مولوي اشرف علي تھانوي..... (۲۷) سوره جن: ۲۶..... (۲۸) سوره بقره: ۲۵۳

دغه شانے (**علم غیب**) هم درجه به درجه عطا کړے شوه دے..... دَ قرآن کریم نه دَ دې خبرے تصدیق کیدے شي. حضرت موسی علیه السلام دَ حضرت خضر علیه السلام سره ملاقات شوه وو او حضرت موسی علیه السلام ورنه هغه (علم غیب) ایزدکولو درخواست کړے وو چي کم الله پاک هغو لره عطا کړے وو. حضرت خضر علیه السلام درخواست منظور کړو خو ورته اے اوئیل او هدایت وکړو چي (تش به گورے، وئیل به نه کوے چي ترکمے خه درته ونه وئیم) (۲۹)..... حضرت خضر علیه السلام چي هرڅه چي کؤل، هغه دَ حضرت

موسیٰ علیه السلام په فکر کښه نه راتلو، آخر نا پوهیتیا کښه پاتې نه شولو او تپوس
ئ تر وکړو، نو حضرت خضر علیه السلام د راز نه خو پرده اوچته کړه خو بیا
حضرت موسیٰ علیه السلام ئه ځان سره پرې نه خو.... دا ټول تفصیل په قرآن کریم
کښه موجود ده (۳۰)..... دې واقعې نه اندازه کیدلې شې چې تمام انبیائے
کرامو له یو قسمه یا یو برابر علم غیب نه د عطا کړه شوه.

علم غیب ، زمونږ خوږ پیغمبر علیه السلام له هوم عطا کړه شوه د..... دا
علم غیب ستاسو یوه غټ معجزه وه، مختلف انبیائے کرامو لره مختلف معجزات
ورکړه شوې وو خو خوږ پیغمبر علیه السلام له هغه هرڅه ورکړه شوی چې کوم
کم ویش یو لک ۲۴ هزار انبیائے کرامو معجزات ورکړه شوې وو او د هغه ټولو نه
سیوا هوم الله ته معلومه ده چې څومره زیات علم ورکړه شوه دې چونکه خوږ
پیغمبر علیه السلام د ټول انبیائے کرامو د صفات حسنه نه متصفه او او د هغوی د
کلهم علوم و معارف جامع هوم وو

خوږ پیغمبر علیه السلام له چې څه ورکړه شوې دې هغه متعلق ارشاد شوه دې

او تاسو ته تعلیم کړه شو هغه هر څه چې کم تاسو ته معلومه نه وه او (دا) د الله په
تاسو (علیه السلام) باندې لورې فضل ده. (۳۱)

دې آیت نه پته ولگیده چه اوس داسه هیس خیز پاتې نه ده چې د څه نه تاسو علیه
السلام خبر نه ایستې، او دې نعمت ته الله پاک (فضل عظیم) وئیلې دې،،،،، خوږ
پیغمبر علیه السلام ته چې هرڅه تعلیم شوې دې، هغه ورته الله تعلیم کړې دې
(۳۲)..... که استاد، شاگرد ته دا خبره وکړې چې (ما تاته هرڅه تعلیم کړې
دې چې د کمه نه ته خبر نه و) نو دا حق ده، گستاخي او بې ادبي نه ده

حوالہ؛ (۲۹) سورہ کہف: ۷۰ . (۳۰) سورہ کہف : ۶۴ تا ۸۲ ترجمہ مولوی اشرف علی تھانوی. (۳۱) سورہ نسا: ۱۱۳... (۳۲) سورہ اعلی: ۶

خو کہ خوڪ شاگرد، خپل استاذ ته دا ووائې : (ته خو د هيس نه هوم خبر نه وې، ستا استاذ ته خبر كړې) نو دا سراسر بے ادبې او گستاخې ده او تاريخ انسانيت كښې داسې بے ادبه شاگرد به چا نه وې كتلے الله پاک ، خوږ پيغمبر عليه السلام له دا علم وركړې، چه هر څه چي ورته عطا شوې دې هغه د الله تر مخه دې نو كه هغه په قرآن كريم كښې د عطا نه وړاندې كيفيت دغه شانې بيان كړې دے چي **ما تدرى مالكتب ولا الايمان** (۳۳) ، نو دا دې الله د شان لائق دے، خو مونږ له زيب نه وركوې چي لكه ده بے ادبه و گستاخ شاگرد په شان ستاسو عليه السلام په حضور كښې هغه الفاظ استعمال كړو چي كوم الله پاک جل مجده تاسو له پاره فرمائيلی بے شك چي الله پاک تاسو لره علم غيب عطا كړې دے او چي كه خوڪ انسان ددې فضل الهیه انكار كوي يا په دے كښې تخفيف يعنی كمے راولې هغه د الله ده فضل نه انكاری دے نو هغه ته به خوڪ مسلمان ووائې؟

د موحد شان خو دا وې چي د الله د هر هر حكم فرمانبرداري كوي، په د پاسه عملگزار هوم وې او نورو ته هم تلقين كوي، د خوږ پيغمبر عليه السلام دربار يو ډير لوئے دربار دے، د هغوې په حضور كښې په اوچت آواز كښې وئيلو والاؤ هوم ټول اعمال ضائع شي د هغوې په محفل مبارك كښې بلااجازت اورديدلو والاؤ له پاره د رد دناك عذابونو وعيد هوم شته دے تاسو ئې ملاحظه كړې چه ارشاد فرمائيلے شوے دے: تاسو د رسول پكار (راغوبنبل) داسې مه گنړې لكه چي يوبل له صدا وركوے، الله پاک د هغه خلقو علم لري چي كوم په پته باندې په تاسو ترمينزه

نه وتختې، نو چي کوم خلق د الله د حکم مخالفت کوي، هغه ته په کاردې چه ویريزې چي په دوي په چرته خه آفت نازل کړي شي يا په د پاسه خه دردناک عذاب راشي. (۳۴)

تاسو خپله اندازه ولگؤئې چي د کوم يو مبارک محفل د ادب دا مقام وي په دې کښې به د رونق محفل يعني خوږ پيغمبر عليه السلام د ادب به خه مقام وي؟ اصحاب کرامو عليهم الرضوان به د خوږ پيغمبر عليه السلام په محفل پاک کښې داسې کيناستل چي سر به اې تپت وو په خبره خبره باندې به اې وئيل يارسول الله! خما مورپلار په تاسو قربان شه هر سوال په ځواب کښې به ئ يوه خبره کوله (الله او د هغه خوږ رسول د ټولو نه زيات علم لري)

حوالې؛ (۲۲) سوره شوري: ۵۲ (۳۴) سوره النور: ۶۳. ترجمه مولوي اشرف علي تھانوي

بلا شک و شبه چي خوږ پيغمبر عليه السلام له هغه پروردگار د غیب علم ورکړي وو، او دا حقيقت مونږ په ۳ جھتونو باندې پوهيدې شو

اول؛ تاسو لره براه راست (علم غیب) عطا کيدل

دويم؛ تاسو ته د قرآن کریم عطا کيدل چي کوم د (علم غیب) خزانه ده

دریم؛ تاسو بطور شاهد راستول او شاهد (هغه حاضر او ناظر ته وئيلې کيږي) چي کوم د واقعې په وخت خپله موجود هوم وي او واقعه ائ په خپلو سترگو کتلې وي يعني هغه ته د هر خبرې عين اليقين او حق اليقين حاصل وي

اول جہت؛ کہ دَ خور پیغمبر علیہ السلام (علم غیب) ته په اولنمے جہت باندے وکاندے نو دا آیتونه ستاسو دَ دغے علم غیب تصدیق کوونکې دې

۱- دا خبرے منجمله دَ غیب خبرودې چي مونږ رالیکو ستا اړخته (۳۵)

۲- دا خبرے دې دَ غیب چي مونږ درلیکو تاسو لره- (۳۶)

۳- او دوئي دَ غیب خودو کنبے بخیل نه دے- (۳۷)

دویم: که دَ خور پیغمبر علیہ السلام دَ علم غیب ترحقله په دوئیم جہت نه نظر وکړے شي نو دا آیتونه زمونږ سترگے وازے کولو له پاره کافي دې چي

۱- مونږ په تاسو قرآن نازل کړے دے چي کوم دَ هره خبرو بیان کوونکے دے- (۳۸)

۲- دا قرآن، څه چور کړے خبره نه ده بلکه موافق ده. دَ هغه کلام سره چي کوم دې نه وړاندے دے او بیان دَ هرڅهز- (۳۹)

۳- مونږ په دے کتاب کنبے هیس پرینخوه- (۴۰)

۴- بے شک تالره دَ الله دَ مخنبه یو نور راغلو او روښان کتاب- (۴۱)

۵- او هیس شي نه دے چي کوم غائب وې په آسمان او په زمکه کنبے خو موجود دے، واضحه کتاب کنبے- (۴۲)

۶- او کمه دانه دَ زمکے په تیرو کنبے او نه چرے شین خیز او نه اوچ خیز شته خو هغه ټول په دې کتاب مبین کنبی شته- (۴۳)

حوالے؛ (۳۵) سوره هود: ۴۹ (ترجمه اردو مولوي محمود الحسن) (۳۶) سوره

يوسف: ۱۰۲ (ايضاً) (۳۷) سوره تکوير: ۲۴ (۳۸) سوره نحل: ۸۹ ترجمه اردو

مولوي اشرف علي. (۳۹) سوره يوسف: ۱۱۱ ترجمه محمود الحسن. (۴۰) سوره

انعام: ترجمه حضرت امام احمد رضا محدث. (۴۱) سوره مائده: ۱۵ ايضاً (۴۲)

سوره نمل: ۷۵ ترجمہ اردو مولوی محمود الحسن. (۴۳) سوره انعام: ۵۹: ترجمہ محمود الحسن

تاسو ملاحظہ کرل، په دې آیاتو کښه اول (کتاب مبین) قرآن حکیم ذکر فرمائیلے شوے دے بیا دا فرمائیلې شوې دې چي په دی روښانه کتاب کښه څه څه موجود دې..... غور وکړه، دا روښان کتاب چي په کښی د زمکو او د اسمانونو هر څیز بیان شته، چه په کوم مقدس پاک ذات باندے نازل کړه شوے دے د هغه د علم او د دانش به څه عالم وې؟

دریم (۳): که د خور پیغمبر علیه السلام ته الله تر مخه عطا کړه شوې علم غیب ته په دریم جهت وگورئ نو دا آیتونه مونږ په یو نومه جهان ته ورسې چي چرته مونږ په حیرانتیا د یو بل خولے گورو خو چي څه وئیلې شوې دې په هغه باندے په مکمل دل و جان سره ایمان لرو، او که ایمان په نه راوړه نو د هر څیز نه به پاتړه وسه په دې آیتونو باندے ښه غور وکړه او د علم مصطفی علیه السلام په وسعتونو او گهرائے اندازه لگولو کوشش وکړه، الله اکبر! مونږ به څه اندازه ولگؤ، د هغه رب کریم ته به مکمل پته وې چي هغه خپل خور پیغمبر علیه السلام له سانه علم عطا کړه دے: نو الله پاک ارشاد فرمائیلې

۱؛ مونږ تاسو نازل کړه ئه گواهي ورکونکے، او بشارت ورکونکے اور یروونکے۔ (۴۴)

۲۔ او تاسو به په دے خلقو باندے گواهي ورکونکے حاضر کوؤ۔ (۴۵)

۳۔ بے شک چي مونږ په تاسو یو رسول داستولی چي کوم به تاسو گواهي ورکوې۔ (۴۶)

۴- او چي په کومه ورځ مونږ هر هر امت نه به یو گواه د هغو ترمنزه نه به راولو او په هغوی په مقابل کښه به راوړدو او بیا په دې خلقو به تاسو(علیه السلام) گواه جوړوؤ. (۴۷)

د آیات کریمه نه معلومیږي چي د قیامت د ورځې به زمونږ خوږ پیغمبر علیه السلام نه صرف خپل امت بلکه نورو انبیائو کرامو د امتونو د اعمالو به هوم گواه وي او گواهي تش هغه نفر ورکوي شي چي د چا مخکښي هغه کار شوي وي او د دې آیتونو نه دا هوم معلومه شوه چي نبی علیه السلام هرڅه گوري ملاحظه فرمائي او هغوی زمونږ په احوال و اعمال نه به خبر نه دي. په دې پس منظر کښه یو دا حدیث هوم ووايي چي؛

۱- په یو حدیث کښه فرمائي: چه څنگه څه مخکې گورم هغه شان روستو هوم په کتو قادر یم. (۴۸)

حوالو؛ (۴۴) سوره فتح: ۸ ترجمه اشرف علي (۴۵) سوره نسا: ۴۱ ، (۴۶) سوره مزمل: ۱۵ (۴۷) سوره نحل: ۸۹ (۴۸) مسلم شریف: ج ۲ ص ۱۱۶

۲؛ دویم حدیث کښه راغلي دي چه د مدینې شریف نه مکه معظمه ته تلو په وخت وادی ازرق کښه حضرت موسی علیه السلام وکتلو چي په اوچته ای تلبيېه وئيله بیا په وادی هرشی کښی حضرت یونس علیه السلام په سور اوخی او په اونی جبه ناست وکتو. (۴۹)

۳؛ حدیث پاک نه معلوم شولو چي تاسو علیه السلام د جنت او د دوزخ مشاهده فرمائي. (۵۰)

۴؛ خلورم حدیث نه پته لگې چه تاسو علیه السلام ته جنت او دوزخ ته ورغلې هر نفر نوم په نوم معلوم دے۔ (۵۱)

۵؛ پینځم حدیث نه معلومیږي چه کله یو نفر په پاک محفل کښې تاسو علیه السلام نه دا خبره دریافته کړه چي هغه به جنت ته ورځي او که دوزخ ته نو تاسو علیه السلام ورله جواب ورکوي چه دوزخ ته به ځي۔ (۵۲)

۶؛ حدیث کښې خوږ پیغمبر علیه السلام فرمائي: ځما ټول امت خپل ټول نیک او بد اعمالو سره ځما ملاحظې له راپېښ کړي شو۔ (۵۳)

۷؛ په دې حدیث کښې فرمائي: د شپې ځما ټول امت ځما ته په دې حجره کښې راپېښکړي شو، تردې پورې چي به شکه څه په دوئي کښ هر کس د هغو نه زیات پیجمن لکه چي تاسو کښې څوک خپل کسان پیجنې۔ (۵۴)

قرآن کریم کښې په یو ځای کښې ارشاد شوی دے؛ایا هغه نفر سره علم غیب شته چي هغو ئې گوري؟ (۵۵) دې آیت نه معلومیږي چي علم غیب هوم هغه سره وي چي کوم ائې گورېهم یعنی چي په کتو ائې قادر وي په قرآن کریم کښې په متعدد مقاماتو باندې د خوږ پیغمبر علیه السلام دا شان دید بیان کړی شوی دے (۵۶) ریختیا خبره خو دا ده چي چا خپله الله پاک ولیدلو نو بیا هغه نه نور کوم یو څیز به پت پاتي وي هر څه خو ظاهره شول ورته لکه خوږ پیغمبر علیه السلام خپله فرمائي دې: ما خپل رب عزوجل ولیدو، هغه خپل دست قدرت ځما په ملا کیځو او څه د هغه یخوالې په خپله سینه کښې محسوس کوم، او په هوم هغه وخت په ما هرڅیز روښان شو او ما هرڅه پېچان وکړو۔ (۵۷)

حوالې؛ (۴۹) ابن ماجه، پ ۲۰/۲۰۸ (۵۰) مسلم شريف : ج ۲ پ ۱۸۰ (۵۱) مشكوه شريف؛ كتاب الايمان في القدر فصل ثاني، پ ۱۹ (۵۲) بخاري شريف: ج ۳ پ ۸۵۵ (۵۳) مسلم شريف ج ۱ پ ۲۰۷ (ب) انباء المصطفیٰ، پ ۹، بحواله مسند احمد، و سنن ابن ماجه (۵۴) انباء المصطفیٰ پ ۹ بحواله طبرانی- (۵۵) سورة نجم: ۳۵ (۵۶) سورة مجادلہ ۷، سورة ابراهيم: ۱۹، سورة بقره: ۲۴۳/۲۵۸ (۵۷) ترمذی شريف بروایت معاذ بن جبل رضی الله عنه (ب) مشكوه، كراچی پ ۷۲

تر وسه پورے خو دَ خوږ پیغمبر علیه السلام دَ علم دَ وسعتونو او دَ ستاسو کتلو ترمخه خبرے روانی وے، خو چي کوم (علم غیب) تاسو لره عطا کړم شوم دے او چي کوم تاسو ته خودم شوم دے ایا تاسو دَ دې عظیم نعمت خیرات په خپلو غلامانو کښه هوم تقسیم فرمائیلې او که نه؟..... دَ ډیر احادیثو نه معلومېږي چي تاسو نورو ته هوم عطا کړم ده او خه ډیره اے عطا فرمائیلې ده او ولې به نه فرمائي چي الله پاک خو تاسو نازل کړئ هوم عطا کوولو له پاره ئے، مشهور صحابی حضرت ابوذر غفاری رضی الله عنه فرمائي:

۱؛ خوږ پیغمبر علیه السلام مونږ په دے حال کښه پریخوؤ چي په هوا کښه به کومه یوه مرغی پروهلو والا نیشته داسې چې ده چا علم خوږ پیغمبر علیه السلام زمونږ مخکښی بیان نه وې فرمائیلی. (۵۸)

حضرت حذیفه رضی الله عنه فرمائي:

۲؛ رسول الله صلی الله علیه وسلم یو ورځ په مونږ کښی ولاړ دَ هغه وخت نه، قیامته پورے چي خه به تیرېږي هغه هرڅه اے بیان کړ، هیس خیزیم پري نه خول،

چي د چا یاد کښه څه پاتې شول، پاتې شول او چي د چا نه هیر شو، هیر شول-
(۵۹)

په یو بل حدیث کښه راغلي چه:

۳؛ نه دے پریځه رسول الله علیه السلام څوک فتنه چلوونکې په دنیا کښه ترد دنیا خاتمې پورې خو دا چي مونږ ته د هغه نوم، هغه د پلار نامه او د قبیلې نوم هوم وځودلو- (۶۰)

۴؛ ۱۷ رمضان المبارک سنه ۲ هجری/ بمطابق ۶۲۴ عیسوی کښه غزوه بدر راپېښ شوې وو، د جهاد شروع کیدو نه وړاندې په میدان د جنگ کښی خپل دست مبارک ځای په ځای به ایښوستو او د دشمنان اسلام د مقتولین نومونو نشاندې به اې فرمایلې چې پلانکې به دلته قتل کېږي پلانکې به دلته.....چي کله جهاد ختم شو نو چي کوم یو نفر له پاره تاسو خپل دست مبارک سره چي د کوم ځای نښه ځودلې وه هغه نفر هوم هلته پروت ملاؤ شولو. نه یو انچ مخکښه او نه روستو-
(۶۱)

حوالې؛ (۵۸) انباء المصطفیٰ پ ۸ بحواله مسند احمد و طبقات ابن سعد (۵۹) انباء المصطفیٰ پ ۷، بحواله بخاری شریف و مسند احمد (۶۰) مشکوٰۃ شریف باب الفتن (۶۱) مسلم شریف ج ۲ کتاب الجهاد

بخاری شریف کښه یو طویل حدیث بیان شوې دے چي کوم زمونږ سترگې کوځولولو له کافی دے.... حضرت انس رضی الله عنه فرمائي؛

۵؛ نمر کوزیدو نه پس له نبی علیہ السلام باهر تشریف راوړو، بیا اے د ماسپنبنین (ظہر) مونز ادا کړو، چه کله سلام اے وگرزولو نو تاسو په منبر باندے تشریف فرما شوئے او قیامت ذکر اے بیان کړو، نیز د هغه ستر او غټ کارونو تر حقله اے بیان وکړو چه کوم به د هغے نه وړاندے راپسښېږي.... بیا اے وفرمائیل؛ که خوک ما نه د کوم یو خیز په حقله تپوس کوؤل غواړي نو تپوس دے وکړي چي د خدای قسم تاسو به ما نه تپوس نه کوے د خه خیز خو چي خه تاسو ته هغے متعلق وویم چي تر کمے خه په دے خاے یم..... حضرت انس رضی الله عنه بیان دے چي خلق زار و قطار په جریدو شول او رسول الله علیہ السلام به بار بار هوم دا وفرمائیل چي (ما نه تپوس پختنه وکړے! ما نه تپوس وکړے ۶۲۰

په دې حدیث پاک باندے دا آیت کریمه گواه ده (او دا د غیب خؤدلو کنبے بخیل نه دے.) (۶۳) یعنی چه د خه تپوس کړے، هغه په بارے کنبے به درته وئیلے کيږي..... چي خه غواړے، هغه به ملاوړي..... او د خوږ پیغمبر علیہ السلام په د پاسه دا قسم خوړل چي خه پختنه کړے هغه به درته بیان کړے شي.... او بیا بار بار ستاسو فرماییل چي ما نه تپوس وکړے..... په دې حقیقت باندے گواه دے چي نبی علیہ السلام ته الله په فضل او په کرم باندے علم غیب عطا کړے شوے وو.... یو عرب عالم شیخ احمد بن محمد بن الصدیق الغماري الحسني یو فاضلانه کتاب لوستونکے کړے دے چي د خه عنوان دے (مطابقتہ الاختراعات العصریه لما اخبر به سید البریتہ) (۶۴)..... مصنف په دے کتاب کنبے هغه غیبي خبرے جمع کړي دي چي کوم خوږ پیغمبر علیہ السلام ارشاد فرمائي لي وو.... په وئیلو سره حیرت نور هوم زیات شي چي داسے معلومیږي چي نبی علیہ السلام ماضي و مستقبل نه داسے خبر وو لکه چي سپینه شیشه وي، او ولے به نه وي چه خپله تاسو علیہ السلام دا ارشاد پاک هوم دے چي؛ ما لره د زمکو د خزانو کنجے (چایانے) راوړے شوے او خما په لاس کینوستلي شول. (۶۵)

حوالہ؛ (۶۲) بخاری شریف؛ کتاب الاعتصام ج ۳ پ ۸۵۵ (۶۳) سورۃ تکویر؛ ۲۴ ترجمہ محمود الحسن دیوبندی (۶۴) مفتی احمد میاں برکاتی د (اسلام اور عصري ايجادات) په نوم د دے کتاب اردو ترجمہ کړم ده چي کمه ۱۹۸۰ کښه په لاهور کښه شائع شوه ده. (۶۵) (۱) بخاری شریف پ ۸۴۸ (ب) مسلم شریف مع فتح الملهم، کراچی ج ۲، پ ۱۱۶

خزانے مالک هوم هغه وې چي چا سره د خزانے چا بيانې وې خو د دے نه دا مطلب هرگز نه دے چي معاذ الله، الله پاک به اختيار شو، بلکه دے نه خو د الله پاک نوراختيار او قدرت اظهار هوم وشو او ظاهر شولو چي الله تعالي خپل په کرم باندے خپل خوږ پيغمبر سومره عطا کړم دے، دا هوم هغه کښه يا چا بيانې دې چه د خه نه د آیات قرآني معنی خزانے کوهلاوېږي..... قرآن شریف خو مونږ هم گورو، مونږه اے وايو هم خود خوږ پيغمبر عليه السلام سترگو او چشمان مبارک چه په کښه خه گوري هغه مونږ نه شو کتے.... تش يو مثال رامخکے کؤم. په قرآن مجيد کښه يو آيت دے چي؛

او هغو له پاره تيار لره هغه (قوت) چي کم ته لرے (۶۵) (يعنی دشمنان اسلام له پاره)

دلته لفظ **(قوت)** په معنو کښه بظاهر خه خاص راز نه معلومېږي خو چي کله د دے راز نه خوږ پيغمبر عليه السلام پرده اوچتوې نو انساني عقل ورته حيران پاتے شي، د لفظ (قوت) په تفسير کښه تاسو فرمائے: خبردار، دا قوت "رمي" دے! خبردار دا قوت "رمي" دے خبردار دا قوت رمي دے. (۶۶)

عربی کنبے (رَمی) معنی وې (ورغورزول) چنانچه په حج کنبے جمرات باندے چي کوم کانږې وهلے کيږې هغو ته (رمی) وئیلے کيږې..... په دے حدیث پاک کنبے خوږ پیغمبر علیه السلام هغه تمام هتیارونو ذکر فرمائیلے دے چي کوم نن زمونږ مخنښکے دې او دَ قوت توازن دَ هغه ملکونو په حق کنبے وې چي چا سره دا هتیار وې. خصوصاً ایتیم بم، راکت، میزائل وغیره..... دا ټول اوزارونه یا هتیارونه ورغورزیدے کيږې یا ورشړلے کيږې اور دَ (قوت) راز جوړ شوې دې، نو دَ احادیثو مطالعه که اوکړے نو تاسو ته به دَ غیبي خبرو یو سیلاب ښکاره شي

بره چي څه عرض وکړے شولو، دَ دے په رنډا کنبے مونږ ته (علم غیب) په بارے کنبے دَ دے حقائقو علم کيږې، دا حقائق په ډیر ښه طریقه ذهن نشین کړئ؛

۱؛ اوله خبره دا معلومه شوه چه (علم غیب) یو حقیقت دے

حوالے؛ (۶۶) سوره انفال: ۶۰ (۶۷) مسلم شریف ج ۲ پ ۱۴۳

- ۲؛ دوئمه خبره دا معلومه شوه چي (علم غیب) مکمل تش الله له پاره دے
- ۳؛ دا چه دا معلومه شوه چي الله پاک خپل محبوبانو لره (علم غیب) عطا کوي
- ۴؛ چي الله پاک خپل برگزیده پیغمبرانو علیهم السلام له (علم غیب) ورکړے وو
- ۵؛ چي الله پاک زمونږ خوږ پیغمبر علیه السلام له هوم علم غیب عطا کړے وو
- ۶؛ خوږ او عظیم پیغمبر علیه السلام دا یو (علم غیب) صحابه کرامو رضوان الله علیهم اجمعین ته وخودو او هغوی نه مونږ ته معلوم شو

دے وخت دنیائے اسلام دَ عالمی سازشونو په زد کنبے دے. دَ اسلام دَ دښمنانو هدف دَ نبی علیه السلام ذات اقدس دے، چي کوم مرکز قلب و نظر دے چي دَ څه

نه چوندون ملاویرې. دے سازش ترمخه مسلمانانِ عالم د هغه هرسوچ او هغه هرعمل نه د لرے کیدو منع کولو چي د خه نه دماغ او زړونو کښی د نبی علیه السلام مینه او محبت راپیدا کیرې کوشش روان دے. د دے سازشونو نه ځان محفوظ ساتلو کوشش کوئ او دا یقین لرئ چي الله پاک خپل په فضل او په کرم سره خوږ پیغمبر علیه السلام له هرڅه عطا فرمائیلې دې به شک

لوح بهی تو، قلم بهی تو، تیرا وجود الکتاب

گنبد آبگینه رنگ تیرے وجود میں حباب - حضرت اقبال رحمته الله عليه

د اہلسنت وجماعت ۱۳۰۰ سوه کاله تاریخ او د اسلافو ایمان او عقائد په دی گواه دې چي اہلسنت وجماعت دا ایمان لرې چه الله پاک خپل خوږ پیغمبر علیه السلام ته علم غیب ورکړے دے او دا ده هغه فضل او رحمت دے چي د نورو ټول سابقه انبیائے کرامو نه سیوا دے چي څنگه مونږ د قرآني آیتونو نه مفصل بیان وکړو لاندے اوس مونږ یو څو واړه واړه مثالونه درکوؤ چي کوم د احادیث د مجموعو نه مونږ ته معلومیرې چی خوږ پیغمبر علیه السلام د خه په باره کښے خه بیان فرمائیلے دے او دا ټول د غیب هغه خبرونه دې چه په کښے ډیر نن مونږ ته معلوم دې خو بیان اے ۱۳۰۰ سوه کاله وړاندے شوے دے

مذهبي خبرے

۱؛ مساجد نه به لارے جوړے شي

۲؛ د قاريانو به کثرت وي، او لکه د حشرات الارض په شانے به ډیر وي

۳؛ علما او فقهاؤ به کمے وي

۴؛ شرير خلق به فقهاء وي

۵؛ متقی مفتی بہ داسے غائب وی لکه پیر انسان پہ لتولو لتولو بہ نرے شی خو بیا بہ
ہوم ورته نہ ملاویږي

۶؛ زرهاؤ بہ مونزونه کوی خو یو بہ ہوم پکښی مسلمان نہ وی

۷؛ قرآن کریم بہ عار گنډلے کیږي

۸؛ اسلام کار بہ هغه خلق کوی چه کوم بہ خپله مسلمان نہ وی. (چنانچه مونږ

گورو چي مغربي اقوام قرآن و حدیث، تاریخ و سیر وغیرہ باندے ډیر کارونه کوی او
داسے خلقه د دین کار کښی اخته دی چي کوم بظاہر بے دینہ معلومیږي)

اخلاقي خبرے

۱؛ تش جان پهچان یعنی پیچندونکو سره به سلام علیک کیږي

۲؛ بے حیائی او بدزبانی یعنی بدگوئی به عام وی

۳؛ بد گاونډیان به وی

۴؛ رسته دارے به ختمے شی

۵؛ خزے به باغیانے وی او سرې به د نیکے لارے پریگدی

۶؛ د وړوکو به خه خیال کیږي خو مشران به نظراندازه کړے شی. (لکه په ترقی

یافته ممالک کښ زاره بډاگان مور او پلار د کورونو نه اویستلے شی ، حکومت د

هغو خبرگیری کوی، خو خپل اولاد ئے تپوس نه کوی)

۷؛ زناکارے نه به شرم پاتے نه شی

۸؛ اوباش خلقه به لاره روان خزے سره چیر چار کوی، او چیر والا نفر به چي

خاندې نو ورسره به اے ملگری هوم خاندې

۹؛ زنانه به مشران او زیرگانو بے عزته کوی، مغرب او مشرق کښے دا وبا عام ده

۱۰؛ اصلي ملگرے او مال حلال به غائب شی

تعلیمی او تدریسی خبرے

- ۱؛ علم به عام وې، سرې، خزہ، ماشوم، غلام، آزاد هرڅوک به وائي
- ۲؛ مخلوط نظام تعلیم به وې بغير د ستر او پردې

تهذيبی او معاشرتي خبرې

- ۱؛ زنانه به سره د جامو (پيزارو) عريان (برېنده) وې
- ۲؛ په سرونو به کوهان نما څيز (يعنی هيټ، دا قسم ټوپي) به وې
- ۳؛ خزې به په اکړبازې په نخرو گرزې
- ۴؛ نارينه به د زاناؤ او زنانه به د ناريناؤ مشابهت کوي
- ۵؛ په سرونو به سندرې غگيرې
- ۶؛ خلق به په بازارونو کښې داسې گرزې چه د هغوی پتون به ښکاره کيږي، يعني خزې به اسکرټونه اچوي او سرې تنگ پتلونونه وغيره
- ۷؛ گيرې به صفا کړې شي (يعنی شيو)
- ۸؛ خکلې څرمنو څپلې به اچولې کيږي او خه به اې چمکاؤی
- ۹؛ نارينه به زينت کوي
- ۱۰؛ قسم قسم خوراکونه به خوړلې کيږي، قسم قسم شربتونه به سکله کيږي، وضع وضع جامې به اغوستلې کيږي او څوگو چرو په شانې خبرې به وې، دا به د امت شرير خلق وې

سائنسي او تکنیکي خبرې

- ۱؛ د کجادو په شان سورلې به وې (يعنی موټر، بس وغيره)
- ۲؛ زمانې به د يوې بلې نه نږدې شي او زمکه به راغونډه شي، (يعنی جديد قسم زرائع ابلاغ، تار، ټيليفون، فيکس، انټرنېټ وغيره او ذرائع نقل و حمل، موټرې، ريل گاډي، جهازونه وغيره به ايجاد شي، چي د څه په وجه مکان او زمان فاصله رالښه شوې)

- ۳؛ کال به میاشت شې، میاشت به جمعه شي جمعه به یوه ورځ وې او ورځ به یو ساعت په شان تیریکې
- ۴؛ قلم به ظاهر شې (په دې ارشاد کښې، فونتين پینونه، پنسله، ټاټپ رائتر، پرنټنگ پریس، او کمپیوټر ټول راځي)
- ۵؛ خپلې او د هغې تسمې به خبرې کوي او هغه هرڅه به ووايي چه څه پس له هغې په کور کښې روان وو (یعنې، ټیپ ریکارډر، جدید آلات جاسوسي، کیمرې، د ماشومانو خپلو کښې لگیدلي ایلکترانک آلات وغیره)
- ۶؛ د یو ښار تاجر به بل سره مشورې کوي (دا د ټیلیفون طرف ته واضحه اشاره ده).

تجارتی او اقتصادی خبرې

- ۱؛ تجارت به عام وې
- ۲؛ د دولت به ریل پیل وې (لکه حرام)
- ۳؛ نارینه او زنانه به دواړه تجارت کوي
- ۴؛ سود نه به څوک هم نه پاتې کیږي او چي کوم تینه بچ هوم وې هغه ته به هوم د سود غبار ضرور رسي
- ۵؛ فرات نه به د سرو زرو خزانه ظاهره شي (پټرول ته تورسره وييلې کیږي او د دې هوم بې شمیره ذخیرې په دې علاقې کښې راوتې دي)
- ۶؛ فرات نه به د سرو غر راوړي نو خلق به چي کله هغې په بارې کښې واوري نو هلته به ورځي، چي د چا په قبضه کښې به وې هغه به وایي که مونږ نور خلقو له دې اجازت ورکړو نو هغوی به ټول یوسي، په دې به خلق قتل کیږي
- ۷؛ ډیر کانونه (چه چرته سره زر و جواهر رويي) به آښکاره شي خو مالکان به اې تش کمینه خلق وې

سیاسی او ملکی خبرے

۱؛ مسلمان به مسلمان قتل کوي او د بتونو پجاريان به نظر اندازه کړي (مونږ د دے غیبي خبر واضح مثال کښي په ماضي کښي د فساد بالاکوت او په نن سبا کښي فساد تي تي پي په آسانه کتلے شو، چي بنگله ديش جوړیدلو نو هغے پسے هوم دا خلق وو چي نن د هندوانو نه پیسه اخلي او جهاد په مسلمان کوي

۲؛ بعض قبیلے به مشرکین سره ملاؤ شي او په بعض قبیلو کښي به د بتانو عبادت شروع شي

۳؛ دا خلق به داسے د اسلام نه تیر شي لکه چي تیر د خپلے نښي نه . (پاکستان او يا په نور اسلامي ملکونو کښي چي کوم خلق قوم پرستي، يا صوبه پرستي، يا آثار پرستي دعوتونه ورکوي هغه د اسلام نه هوم داسے لرې دي لکه چي تیر د نښانے نه خطا درومي)

۴؛ جهاد په نوم به تش شوروغوغا وي (چنانچے مونږ گورو چه عالم اسلام اهم معاملات، اجتجانو، هرتالونو، قراردادونو نذر شي، چي کوم اسرائیل کښي يا کشمير کښي جهاد په کار دے هغه خوشته دے نه، او هغے په حائے دا نام نهاد مسلمانان نور مسلمانانو باندے کفر شرک بدعت فتوے لگوي او خپل مسلمانان وجني)

۵؛ خائن نه امين جوړلے کيږي

۶؛ حاکم به بدعمله او بدکردار اشخاص وي (مثال موجوده سياسي حکومتونه ، اشرافيه، لکه مولانا ډيزل صاحب)

طبی و معالجاتی خبرے

۱؛ فحش کارے په وجه به نوے نوے بيماريانے راپيدا کيږي

۲؛ خلق به اجانک مړ کيږي

۳؛ فالج او حرکت قلب ورديدل به يوه عام خبره شي

دا یو مختصر تفصیل وو د هغو غیبي خبرو چي کوم الله پاک خپل خوږ پیغمبر علیه السلام له ورکړې وو او چې کوم هغه خپل د خوږ اصحابو په ذریعه خپل امت ته د حدیثونو نه ورکړې دي

د غیب تعریف او د غیب اقسام

غیب هغه پټ څیز ته وئیلې کېږي چه کوم انسان نه خو په خپل سترگو، یا دیگر حواس نه محسوس کوي شي او نه بلا دلیل بدهاته په عقل کېنې راتلې شي لهدا پاکستان کېنې وسیدونکې له پاره جاپان والا غیب نه دي، چي هغه یا خو په سترگو کتې شي یا آوريدې شي يعنی دا د حواس په ذریعه علم شو. دغه شانې د خوراکونو لذات، د هغه خوشبوئې وغیره په غیب کېنې نه شي راتلې چي دا شئینه اگرچه سترگو نه پټ دي خو په نور دیگر حواسونو نه معلومیدې شي، البه خاپیرې، فریښتې، ملائکه، جنت او دوزخ مونږ له پاره دي وخت غیب دي چي هغه خو نه په حواس په ذریعه معلومېږي او نه بلا دلیل عقل سره

غیب د دوه قسمونو وي، یو خو هغه چي په د پاسه څه دلیل قائم کیدې شي يعنی د دلائل نه معلوم کیدې شي او دوئیم هغه چي د څه دلیل نه هوم نه معلومیدې شي . د اولنمې غیب مثال لکه جنت او دوزخ او د خدائې پاک ذات او صفات چي د عالم څیزونو او د قرآني آیتونو نه د هغوی پټه لکیدې شي. دوئیم غیب مثال لکه څنگه چي د قیامت علم چي کله به وي، انسان به کله مري، او د خزې په خپټه کېنې ماشوم دی او که ماشومه، بدبخت دی او که نیک بخت جي دا دلائل هوم نه شي معلومه وي.

دا دوئیم غیب ته **مفتاح الغیب** وئیلے کیرې او دې په حقله پروردگار عالم فرمائیږي
(فلا يظهر علي غيبه احدا الا من ارتضى من رسول . پاره ۲۹ سوره ۷۲ آیت ۲۶/۲۷)
، تفسیر بیضاوي یومنون بالغیب ماتحت لیکې چي؛

والمراد به الخفي الذي لا يدركه الحس ولا تقتضيه بدهته العقل
ترجمه؛ غیب نه مراد هغه پت خیز دے چي نه اے حواس باندے معلومولے شی او
نه بدهته عقل اے خوښ کړې. (**انوار التنزيل ج ۲ پ ۲۸ ط، مصطفى البابی مصر**)

تفسیر کبیر کنبې سوره بقره په شروع کنبے هوم د دې آیت په ماتحت بیان دے؛

قول جمهور المفسرين ان الغيب هو الذي يكون غائباً عن الحاسته ثم هذا ينقسم الي
ما عليه دليل والي ما لا دليل عليه

ترجمه؛ عام مفسرين دا قول لرې چي غیب هغه دے چي کوم د حواس نه پت دے.
بيا غیب د دوه (۲) قسمونو دے يو چي په د پاسه دليل وې، او دوئیم هغه چي بے
دليل وې (**تفسير الكبير ج ۲ ص ۲۷ ط. دارالفکر بيروت**)

تفسیر روح البیان کنبے په شروع سوره بقره یومنون بالغیب تحت لیکلې دې

وهو ما غاب عن الحس والعقل غيبته كاملة بحيث لا يدرك بواحد منها ابتداء بطريق
البداهته وهو قسمان قسم لادليل عليه وهو الذي ارید بقوله عنده مفاتيح الغيب و قسم
نصب عليه دليل كالصانع وصفاته وهو المراد

ترجمه؛ غیب هغه دے چه کوم د حواس او عقل نه پورا پورا پت (غائب) وې او په
داسے چي په هيڅ ذريعے نه هوم ابتدا کنبی واضح معلومیدے نه شي. د غیب دوه
اقسامه دې يو په کنبے هغه قسم دے چه د پاسه په هيڅ دليل نه وې او هوم هغه د

دے آیت نه مراد دے چي الله تعالي سره د غیب کنجیان (چاڙي) دې. دوئیم قسم هغه دے چه په د پاسه دلیل قائم وې لکه د الله پاک او د هغه صفات. هوم هغه په دے حائے مراد دے. (تفسیر روح البیان ج ۱ پ ۳۲ ط مکتبه الاسلامیه کوئټه)

رنگ د سترگو نه کتلے کیدے شي، بوئي د پوزے نه محسوس کیدے شي او لذت یعنی خوند د ژبے نه او آواز د غور نه محسوس کیدلے کيږي، رنگت، ژبه او غوگ له پاره غیب دے، او بوئي سترگے له پاره غیب، که څوک د الله بنده بوئي او لذت ته د هغه په شکلونو کښے په سترگے هوم وگوري هغه به وم علم غیب اضافي دے لکه څنگه چي اعمال به په قیامت کښے په مختلف شکلونو کښے ښکاره کيږي. که څوک هغه شکلونه په دې جهان کښے هوم کتے شي نو دا به علم غیب وې، حضرت پیران پیر غوث پاک صاحب رحمته الله عليه فرمائي

ومنها شهوراً و دهور . تملرو تنقضي الا اتالي

او کمه میاشت او کمه زمانه عالم کښے نه تیرے دے شي خو مونږ له په حاضرے او په اجازت سره تیریدے شي

هم دا شانے چي هر څيز چي في الحال موجود نه دے يا ډیر لرے دے يا په تیرو په وجه نه ښکاریدلے کيږي هغه هم غیب گنلے کيږي او د هغے علم لرل علم غیب دے. لکه څنگه چي خور پیغمبر علیه السلام د آئنده پیدا کیدونکي شئینه ملاحظه کړل يا حضرت عمر رضی الله عنه په نهاوند کښے حضرت ساریه رضی الله عنه په مدینے شریف کښے ناست ولیدو او هغو ته اے (د مدینے نه) نهاوند کښے خپل آواز ورسولو. په دې شانے که څوک پیښور کښے ناست د مکه مدینه یا دیگر لرے ملکونو ته خپل د لاس (مثل کف دست) کتلو باندے قادر وې دا ټول به هوم په غیب کښې داخل وې

بذریعہ آلات کہ خہ پت شے معلومیدے شے او معلوم کړے شے نو هغه به د علم غیب په دائره کښه نه راځي. مثلاً که په سائنسي آله باندې دا معلومه شوه چې زنانه په گیده ماشوم دے، یا که په ټیلیفون یا ریډیو انټرنیټ د لرې آواز اوريدل، نو دې ته به علم غیب نه وئیلے کیږي. ځکه چه غیب په تعریف کښې عرض وکړے شولو چې کوم په حواس نه شې معلومیدے. او ټیلیفون یا ریډیو نه چې کوم آواز راوځي، هغه آواز حواسو سره په معلومیدلو قابل ده، هغه آله نه چې په خه په خپته کښه د ماشوم حال معلوم شو. نو دا ده غیب علم نه دے، او چې آله ظاهره کړه نو بیا غیب پاتړه چرته شو؟

خلاصه اے دا شوه چې که چرے خه آلات پت شئنه خاؤدل ظاهرکوې، نو ظاهرکیدو نه پس له که مونږ معلومه کړه نو دا به علم غیب نه وې

اوس به مونږ د ائمه کرامو، محدثینو، مفسرینو، او د اولیائے کرامو په دې ترحقله ارشادات نقل کوؤ ورسره ورسره د لغات العرب ماهرين مستند ائمه اللغات نه به د غیب په عربی کښه معنی بیانولو کوشش کوؤ

د خور پیغمبر علیه السلام ته عطا کړے شوه علم غیب چې مونږ اذهان د هغه احاطه نه شې کولے د، **حضرت سلطان الاولیا بایزید بسطامي رحمته الله علیه** د دے ارشاد گرامي نه اندازه کیدے شې چې تاسو رحمته الله علیه فرمائیلي

د عام مومنانو د مقام انتها د صالحینو د مقام ابتدا وې او د صالحینو د مقام انتها د شهیدانو د مقام ابتدا وې او د شهیدانو د مقام انتها د صدیقانو د مقام ابتدا وې او صدیقانو د مقام انتها د نبیانو د مقام ابتدا دے او د نبیانو د مقام انتها د رسولانو د

مقام ابتدا دے او د رسولانو د مقام انتها اولوالعزم د مقام ابتدا دے او اولوالعزم د مقام انتها د حبیب الله صلی الله علیه وسلم د مقام ابتدا ده او د الله د خوږ محبوب علیه السلام د مقام انتها د الله پاک نه علاوه هیچا ته نه ده معلومه

یعنې خوږ پیغمبر علیه السلام د، علم مقام څوک هم نه شي بیانولې، د نبی علیه السلام علم خو د لرې خبره ده، د خوږ پیغمبر علیه السلام د غلامانو د علم یو پرک ملاحظه کړې

حافظ ابوالقاسم سلیمان بن احمد الطبراني (وفات ۳۶۰ هجری) روایت کوي؛

وکانی انظر الى اهل الجنة يتزاوون فيها وکانی انظر الى اهل النار يتضاغون فيها فقال
يا حارث عرفت فالزم ثلاثا

ترجمه؛ لکه چې څه د خپل رب عرش صاف صاف وینم او گویا چې څه اهل جنت مخه گورم چې هغوی د یو بل زیارت کوي او چې څه اهل دوزخ ته وکاندم نو هغوی د ډیرې لوګي (اوګرې تګرې) چغې وهي، نو تاسو درې ځل وفرمائیل اے حارث تا د (الله تعالی) معرفت حاصل کړو. (بحواله المعجم الكبير للطبراني، ج ۳ پ ۲۶۶ رقم الحديث ۳۳۶۷ ط مکتبه العلوم والحکم موصل)

دا د زمونږ خوږ پیغمبر علیه السلام د یو غلام شان دے چې زمکې نه عرش او جنت او دوزخ مشاهدات کوي

حافظ طبراني صاحب روایت کوي چه؛

حدثنا احمد بن الحسين بن مابهرام ابو عبدالله الايدجي حدثنا محمد بن مرزوق
البصري حدثنا هاني بن يحيى السلمی حدثنا حسن بن جعفر الجفري عن قتادة عن

يحيى بن وثاب عن ابي هريرة قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم لما كلم الله موسى كان يبصر ديب النمل على الصفا في الليلة الظلماء من سيرة عشرة فراسخ **ترجمه؛** موسي عليه السلام به د ميگو د پخو آواز د شپه په تيرو کښه ۱۰ فرسخه لرې نه به واوړيدل. (بحواله؛ طبراني الصغير، باب من اسمه احمد، ج ۱ پ ۳۲ ط. دارالكتب العلميه بيروت)

چي حضرت موسي عليه السلام چي چا د رب عزوجل ديدار نه دے کړے تش کلام اے فرمايلے د هغو د علم دا مقام دے نو د ټولو جهانو له پاره رحمت زمونږ خوږ پيغمبر عليه السلام د علم مبارک به څه مقام وي؟ چي چا د خپل د سر سترگو د رب ديار کړے وو؟ لکه چي امام احمد بن حنبل صاحب رحمته الله عليه روايت کړې چي؛

حدثنا عبدالله حدثني ابي ثنا عفان ثنا عبدالصمد بن كيسان ثنا حماد بن سلمة عن قتادة عن عكرمة عن بن عباس قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم رايته ربي تبارك و تعالیٰ.

ترجمه؛ حضرت ابن عباس رضي الله عنه نه روايت کيږي چي رسول الله عليه السلام فرمايلي: ما خپل د رب عزوجل ديدار وکړو (مسند احمد ج ۱ پ ۲۹۰ رقم الحديث ۲۶۳۴ ط، موسسته قرطبه مصر)

دغه شانے امام علي بن ابي بکر هيثمي متوفی ۸۰۷ هجري لوستونکے دے؛

وعن ابن عباس انه كان يقول ان محمداً صلى الله عليه وسلم راي ربه مرتين مرة ببصره ومرة بفواءده رواه الطبراني في الاوسط ورجاله رجال الصحيح خلا جهور بن منصور الكوفي وجهور بن منصور ذكره ابن حبان في الثقات

ترجمہ؛ حضرت ابن عباس رضی اللہ عنہما بیان فرمائی چي خوږ پیغمبر علیہ السلام خپل رب دوه (۲) پیرے اوکتلو یو ځل په خپل سترگو سره او یوه پیره خپل د زړه نه، دا حدیث امام طبرانی په خپل الاوسط کښه روایت کړې ده او د دے سند صحیح ده ماسوا جهور بن منصور کوفی، امام ابن حبان د دے ذکر په ثقات کښه کړې ده او د دې رجال صحیح دي.

(بحواله؛ مجمع الزوائد ومنبع الفوائد باب في الرؤيته ج ۱ پ ۷۹ ط دارالكتاب العربي بیروت. مواهب اللدنيه ج ۳ پ ۳۹۷ ط دارالکتب العلمیته بیروت)

امام جلال الدین سیوطی رحمته الله علیه (متوفی ۵۹۱۱هـ) لیکي؛

واخرج الطبرانی فی (الاوسط) بسند صحیح عن ابن عباس انه كان يقول ان محمداً صلى الله عليه وسلم رأى ربه مرتين مرة ببصره ومرة بفؤاده.

ترجمہ؛ امام طبرانی رحمته الله علیه په (الاوسط) کښي به سند صحیح د حضرت ابن عباس رضی الله عنه نه روایت کړې ده چي خوږ پیغمبر علیہ السلام دوه ځل خپل رب ووکتو یو ځل د سر په سترگو او یو ځل په زړه د سترگو سره .

(حواله؛ خصائص الكبرى باب خصوصيته صلى الله عليه وسلم بالاسراج ۱ پ ۲۶۷ ط، دارالکتب العلمیته بیروت، /و/ عمدة القاری شرح صحیح البخاری ج ۱۹ پ ۱۹۹ ط. دارالاحیاء التراث العربی بیروت)

حضرت علامه محمد بن یوسف الصالحی الشامي په خپل سبل الهدی والرشاد ج ۳ پ ۶۳ ط دارالکتب العلمیة بیروت، کښه هوم دغه شانے بیان فرمایلې ده او حضرت امام شهاب الدین خفاجي الحنفي رحمته الله علیه (۵۱۰۲۹هـ) دے حد پورے فرمایلې دي چي

ولما كانت هذه القوة حصلت للكليم بالتجلى فحصلها للنبي صلى الله عليه وسلم بعد الاسراء.

ترجمه؛ يعنى چي کله دا قوت بصارت کلیم ته د الله د تجلی سره حاصله ده نو زمونږ خوږ پیغمبر علیه السلام له پاره د معراج نه پس به د دے څه حال (شان) وي. (حواله؛ نسیم الرياض شرح شفا ج ۱ پ ۳۸۱ ط دارالکتاب العربي بیروت)

يو اهم خبره بله چي ډیر قابل غور ده هغه دا چي حضرت امام احمد بن عمرو بن عبد الخالق عتيكي بزار رحمته الله عليه (متوفى ۵۲۹۲) روايت کوي چي؛

حدثنا ابو كريب قال نا سفيان بن عيينه قال نا نعيم بن ضمضم عن ابن الحميري قال سمعت عمار بن ياسر يقول قال رسول الله صلى الله عليه وسلم ان الله وكل بقبري ملكا اعطاه اسماع الخلائق فلا يصلى على احد الى يوم القيامة الا ابلغني باسمه واسم ابيه هذا فلان بن فلان قد صلى عليك.

ترجمه؛ د حضرت عمار بن ياسر رضی الله عنه بيان فرمائي چي رسول الله عليه السلام او فرمايل: اے عمار! بے شک چي الله پاک یوے فریښته له د تمام مخلوق سماعت (اوریدل) عطا کړې دي او چي کله به ځما وفات کيږي نو هغه به قیامته پورے ځما په قبر باندے ولاړ وي پس ځما په امت کنښ چي کوم یو نفر هوم په ما باندے درود وائي هغه (فریښته) به د هغے او د هغه د پلار نامه به اخلي او ماته به وائي اے محمد صلی الله علیه وسلم فلان فلان سړي په تاسو باندے درود اووئیلو بیا الله عزوجل به د هغے د هر درود په بدل کښی په هغه باندے ۱۰ لږ رحمتونه نازل فرمائي.

(بحواله؛ مسند البزار ج ۴ پ ۲۵۴/۲۵۵ رقم الحديث ۱۴۲۵/۱۴۲۶ ط مکتبه العلوم والحکم المدينته المنوره، و، مجمع الزوائد ج ۱۰ پ ۱۶۲ ط دارالکتاب العربي بیروت)

امام عبدالروؤف المناوی رحمته اللہ علیہ لوستونکے دے؛

ای قوۃ یقتدر بها علی سماع ما ینطق به کل مخلوق من انس وجن وغیرهما
ترجمہ؛ یعنی اللہ پاک دے فریشتے لرہ داسے قوت عطا کرے دے چي بنی آدم او
جنات او دوی نہ سوا تمام ترمخلوق د خدائے چي خہ د ژبه نه وباسې هغه آوړې.
(بحوالہ زرقانی شرح المواهب ج ۵ پ ۳۳۶ دارالمعرفۃ بیروت)

د ټولو فریشتو سردار حضرت جبرئیل امین علیہ السلام دے، امام سیوطی په الجامع
الصغیر ج ۱ پ ۱۷۱ رقم الحدیث ۲۸۶۸ دارالکتب العلمیه بیروت کنس فرمائي (الا
اخبارکم بافضل الملائکته؟ جبریل) ترجمہ (ایا خہ تاسو له خبر درنه کم د ټولو نه
افضل فریشته چي جبریل دے)

او دا د ټول فریشتو سردار حضرت جبریل علیہ السلام زمونږ د خوږ پیغمبر علیہ السلام
غلام او وزیر دے، دا د نبی علیہ السلام یو خادم دربار فریشتے د علم مقام دے نو د
تمام فریشتو سردار حضرت جبریل علیہ السلام او بیا خپله د هغوی سردار او آقا و مولا
صلی اللہ علیہ وسلم د علم مبارک به خہ مقام وي؟

امام ابو عیسیٰ ترمذی رحمته اللہ علیہ په سنن شریف کنسے حضرت ابوسعید خدری
نه روایت کرے دے چي د نبی علیہ السلام په اهل آسمان کنسے دو وزیران دي او په
زمکه باندے هوم دوه (۲) وزیران شته دے. په اهل السما کنسے خو جبریل او
میکائیل (عليهم السلام) دي او په اهل الارض یعنی په زمکه باندے حضرت ابوبکر
صدیق او حضرت عمر فاروق رضی اللہ تعالیٰ عنهم دي. دا حدیث په دے نورو
کتابونو کنسے هوم روایت شوه دے

(حواله جات؛ سنن الترمذی کتاب المناقب باب في مناقب ابوبكر وعمر ج ٥ ص ٦١٦ رقم الحديث ٣٦٨٠ ط دارالاحياء التراث العربي بيروت / تخريج الدلالات السمعيه پ ٥٣ ط دارالغرب الاسلامي بيروت / الجامع الصغير في احاديث البشير والنذير ج ١ پ ١٤٧ رقم الحديث ٢٤٣٨ ط دارالكتب العلميه بيروت / جامع الاحاديث الكبير ج ٢٠ پ ١٨٦/١٨٧ رقم الحديث ١٦٢٤٣ ط دارالفكر بيروت / الفتح الكبير في ضم الزيادة الي الجامع الصغير ج ١ پ ٣٨٤ رقم الحديث ٤١٣٨. ط. دارالفكر بيروت / مستدرک الحاکم ج ٢ پ ٢٩٠ رقم الحديث ٣٠٤٧ دارالكتب العلميه بيروت / تاريخ بغداد ج ٣ پ ٢٩٨ دارالكتب العلميه بيروت / او/ حليته الاوليا ج ٧ پ ١٦٠ دارالكتاب العربي بيروت)

امام مجاهد بن جبر المخزومي التابعي متوفى ١٠٤ هجري فرمائي؛

عن مجاهد يتوفا كم ملك الموت قال حويت له الارض فجعلت له مثل الطست ينال منها حيث يشاء

ترجمه؛ امام مجاهد رحمته الله عليه فرمائي چي ٽوله زمكه ملك الموت له پاره لكه د يو تهال ده هغه چي ورنه كم خيز غواړي كوم خاى نه غواړي ونيسي.

(بحواله؛ تفسير مجاهد تحت سوره السجده آيت نمبر ١١ ج ٢ پ ٥١٠ مطبوعه المنشورات العلميه بيروت / تفسير ابن كثير ماتحت سوره السجده آيت نمبر ١١ ج ٣ پ ٤٥٩ ط، دارالفكر بيروت / تفسير بغوي ج ٣ پ ٤٩٩ دارالمعرفه بيروت / تفسير الثعالبى ج ٣ پ ٢١٣ مطبوعه موسسته الاعلمي للمطبوعات بيروت / جامع البيان في تفسير القرآن المعروف تفسير طبرى ج ٢١ پ ٩٨ ط. دارالفكر بيروت / الدر المنثور ج ٦ ص ٥٤١ دارالفكر بيروت / او / الجامع لاحكام القرآن للقرطبي ج ١٤ پ ٩٤ دارالشعب القايره)

علامه ابو عبدالله محمد بن احمد مالکي القرطبي رحمته الله عليه متوفى ۶۶۸ هجري
فرمائي

ان ملك الموت ينظر في وجه كل آدمي ثلاثمائة نظرة وستاً وستين نظرة وبلغني ان
ملك الموت ينظر في كل بيت تحت ظل السماء ستمائة مرة وبلغني ان ملك الموت
قائم وسط الدنيا فينظر الدنيا كلها برها وبحرها وجبالها وهي بين يديه كالبيضته بين
رجلي احدكم-

ترجمه؛ ملك الموت عليه السلام (دامره عظيم الجثامت دے) چي د هغوي سر
آسمان کنبے دے او د هغوي دوانړه پخه په زمکه باندے او تمام دنیا ملک الموت
ته مخامخ داسے ده لکه یو نفر مخبے ته ترکارے تال پروت وې او هغه ترخوراک
کوي

حضرت عزرائيل عليه السلام هر نفر شکل په ۳۶۶ ځله گوري
حضرت عزرائيل عليه السلام آسمان نه لاندے هر کور ته ۶۰۰ سوه ځل گوري
حضرت عزرائيل عليه السلام د دنیا په منز (وسط) کنبے قیام فرما دے او د ټوله دنیا
صحرا و سمندرونه او غرونه د دوي په نظر کنبے داسې دې لکه په تاسو کنبے د یو
نفر په بخو کنبے انډا (حا) پرته وې

حواله؛ التذکرته في احوال الموتی وامور الآخرة باب ما جا ان للموت سكرات الخ ج
۱ پ ۲۸/۲۷ مطبوعه سعیدیه کتبخانه صدف پلازه محله جنگي پېښور

دا یو مختصر ذکر وو چي کوم تاسو ووئیلو، نو غور وکړے چي کله د خوږ پیغمبر عليه
السلام د غلامانو دا شان دے نو د رب العالمین د محبت عليه السلام د علم به څه
مقام او مرتبه وې

د لغات العرب مشهور امام حضرت علامه جمال الدین محمد بن مکرم بن منظور
الافریقی (متوفی ۵۷۱۱ هـ) فرمائی؛

والغیب کل ما غاب عنک ابواسحق فی قوله تعالیٰ یومنون بالغیب ای یومنون بما غاب
عنهم مما أخبرهم به النبی امن امر البعث والجنة والنار وکل ما غاب عنهم مما انباهم به
فهو غیب

ترجمه؛ کم څیز چي د ستا نه غائب وي هغه غیب دے، امام ابواسحق د (یومنون
بالغیب) په تفسیر کښه فرمائیلي چي کوم څیز د متقین نه غائب وو او نبی علیه
السلام د هغه اطلاع ورله ورکړه هغه غیب دے لکه مرګ نه پس راجوندے کیدل،
جنت او دوزخ او هغه هرڅیز چي کوم د هغو نه غائب وو او نبی علیه السلام د هغه
خبر ورکړو هغه غیب دے

(حواله؛ لسان العرب ج ۱ پ ۶۵۴ مطبوعه دارالاحیاء بیروت)

علامه ابو عبدالله محمد بن احمد مالکي قرطبي فرمائیلي دي؛

الغیب فی کلام العرب کل ما غاب عنک غابت الشمس تغیب والغیبة معروفة واغابت
المراة فهي مغیبة اذا غاب عنها زوجها ووقعنا فی غیبة وغیابة ای هبطت من الارض
والغیابة الاجمة وهي جماع الشجر یغاب فیها ویسمى المطمئن من الارض الغیب لانه
غاب عن البصر

ترجمه؛ د عرب په محاوره کښه غیب هغه وي چي کوم ستاسو د سترګو نه پوشیده
(پټ مخفي) وي. چي کله نمر غروب شي نو وئیلے کیږي؛ (غابت الشمس) او
غیبت معنی خو معروف دي او چي کله د خرے خاوند وورک شي نو وئیلے کیږي:
(اغابت امرأة) او هغه زنانه (مغیبتة) وئیلے کیږي او مونږ (غیبتة و غیابة) کښی پریوتلو
نه مراد دا دے چي مونږ په ګرھو کښه ورپریوتو او (الغیابة) د ونو ډک جهنم ته

وئیلے کيږي چي په کوم ځائے په يو ځائے کښے ډير څه ونه راجمع شوې وي چه په کښے پتيدے شي او پست زمکے ته (الغيب) وئیلے کيږي چي د زمکے هغه حصه نه نظر نه پته وي يعنی پوشيده وي .

(حواله؛ الجامع لاحکام القرآن للقرطبي ج ۱ پ ۱۶۳ داراحياء التراث العربي بيروت)

علامه حسين بن محمد راغب اصفهانی (متوفی ۵۵۰۲هـ) فرمائي؛
مالا يقع تحت الحواس ولا تقتضيه بدايته العقول وانما يعلم بخبر الانبياء عليهم السلام
ترجمه؛ غيب هغه وي چي کوم پينځه واړه حواس (يعنی حواس خمسہ) کښے نه شي راتلے او نه د عقل په مقراض ددے ادراک کيدے شي او تش هغه د انبيائے کرامو عليهم السلام نه معلوميدے شي. (حواله؛ المفردات پ ۳۶۷)

امام ناصر الدين عبدالله بن عمر البضاوي متوفی ۶۸۵ هـ لوستونکے دے؛
والمراد به (اي الغيب) الخفى الذي لا يدركه الحس ولا يقتضيه بديهته العقل
ترجمه؛ غيب نه مراد هر هغه پت شي دے چي د څه ادراک نه خو حواس کولے شي او نه هغه د عقل په سريع الفهم په دائره کښے راتلے شي .
(انوار التنزيل ج ۱ پ ۲۸ ط. مصطفى الباي مصر)

علامه قرطبي صاحب په يو بل ځائے کښے فرمائي؛
الغيب كل ما اخبر به الرسول عليه السلام مما لا تهتدى اليه العقول من اشراط الساعة وعذاب القبر والحشر والنشر والصراف والميزان والجنه والنار
ترجمه؛ غيب (کښي) هغه هرڅه دي چي د چا خبر رسول الله صلى الله عليه وسلم راکړے دے په هغه امور کښے چي څه پورے عقل لاره نه شي کتلے يعني علامات قيامت، عذاب قبر، حشر ونشر، پل صراف، ميزان، جنت او دوزخ معاملات.
(الجامع لاحکام القرآن ج ۱ پ ۱۶۳ ط. داراحيا التراث العربي بيروت)

علامه ابوالبرکات احمد بن محمد نسفی رحمته الله علیه (متوفی ۵۷۱۰) فرمائی؛
**بالغیب ، بما غاب عنهم مما انباهم به النبی صلی الله علیه وسلم من امر البعث
 والنشور والحساب وغير ذلك**

ترجمہ؛ غیب نہ مراد ہغہ معاملات دی چي کوم متقین د سترگو نہ پت وو او خوږ
 پیغمبر علیه السلام د هغه معاملاتو خبر ورکړو لکه مرگ نہ پس بیا جوندے کیدو،
 حشر نشر، حساب او نور دیگر امور غیبیہ. (بحوالہ؛ تفسیر مدارک التنزیل ج ۱ پ
 ۱۳ ط. داراحیاء التراث العربی بیروت)

د لفظ (نبی) معنی په لغات العرب کښے:

امام کبیر محدث شهیر حافظ حدیث ابونعیم احمد بن عبدالله اصفهانی (متوفی ۴۳۰
 هجری) روایت فرمائی؛

لفظ (نبی) د (نبا) ټکي نه مشتق دے چي د څه معنی وې خبر او نبی د الله پاک
 تر مخه بذریعہ وحی علم حاصلوې او اهل جهان لره خبر عطا کوونکے وې. او بعض
 وائي چه لفظ (نبی) د نبوة نه اخذ شومے دے چي د څه معنی وې جائے بلند او نبی
 واقعاً اعلی تر قسم نه سرفراز کړمے شومے وې او هغه د الله او د مخلوق مابین سفیر
 نازل شومے وې..... اولنمے منعمے په اعتبار سره نبوت او رسالت په مفهوم کښے
 څه زیات فرق نه پاتے کيږي ځکه چي رسول بروزن فعول معنی وې مرسل یعنی
 رولیکلے شومے (ځکه فعول بمعني مفعول اکثر استعمال کيږي) اور ورلیکلے شوې نه
 مراد هوم دا وې چي دے بذریعہ وحی د علم سره باخبر جوړ کړمے شومے دے او هم
 دا دې نبی معنی دې

(حواله؛ دلائل النبوة لایي نعیم الاصبهانی اردو، پ ۳۶ مطبوعه ضیا القرآن لاهور)

په منجد کنبے لوستونکے شوې دي؛

والنبي المخبر عن الغيب او المستقبل بالهام من الله المخبر عن الله وما يتعلق به تعالى ترجمه؛ د نبي مطلب وي الله د اړخه د الهام په وجه غيب يا د مستقبل خبرې خؤدونکې، د الله پاک او ده هغه متعلقاتو خبرونه ورکونکې. (المنجد پ ۷۸۴ مطبوعه مصر)

امام قاضي عياض بن موسى مالکي رحمته الله عليه (متوفى ۵۴۴ هجري) ليکي؛ النبوة في لغة من همز ما خوزه من النبء وهو الخبر والمعنى ان الله تعالى على غيبه واعلمه انه نبيه اويكون مخبرا عما بعث الله تعالى به ومنبا بما اطلعه عليه ترجمه؛ نبوت هغه نفر په لغت کنبې چي څوک (همزه) سره وائي د (نبا) نه ماخوذ دے بمعني خبر. مطلب دا چه که الله پاک هغه په خپل غيب باندے مطلع کړو او هغه ته اے و خودل چي هغه د الله نبي دے يا هغه خبر ورکونکے دے د هغه وحی چي کمه الله پاک هغي لره ليکلے ده نو خودونکي د هغه حقائق دے چه په څه الله دے خبر کړے دے. (حواله؛ الشفا بتعريف حقوق المصطفى ج ۱ پ ۱۴۱ ط. دارالکتب العلميه بيروت) امام صاحب په يو بل ځائے کنبے په دې کتاب کنبے فرمائي دي چه نبوت معني وي په غيب باندے اطلاع ورکونکے اور د نبوت خصوصيات خودونکے

علامه سيد محمد بن محمد مرتضي حسيني زبيدي الحنفی رحمته الله عليه (۵۱۲۰۵) فرمائي؛

النبي المخبر عن الله فان الله تعالى اخبره عن توحيده واطلعه علي غيبه واعلمه انه نبيه ترجمه؛ د نبي معني دي د الله د اړخه خبر ورکونکے بے شک الله تعالی تاسو عليه السلام له د خپل توحيد خبر درکړو او په خپلو غيوب باندے اطلاع درکړه او تاسو ته اے ستاسو د نبوت مقام وخودلو.

(حوالہ؛ تاج العروس للزبیدی ج ۱ پ ۱۲۱ مطبوعہ المطبعۃ الخیریہ مصر)

حضرت الامام الشیخ المحدث احمد بن محمد قسطلانی رحمۃ اللہ علیہ (۵۹۲۳) فرمائی؛

النبوۃ التي هي الاطلاع على الغيب - ترجمہ - د نبوت معنی ہم دا وی چي د علم

غیب خبر لرل (مواهب اللدنیہ مقصد الثانی فصل الاول ج ۲ پ ۴۷ المکتب

الاسلامی بیروت) ہوم دا حضرت امام قسطلانی صاحب پہ ج ۳ پ ۴۵/۴۶ کنبے
لوستونکے دے چي (نبی علیہ السلام تہ نبی خکھ وئیلے کبیرے چي اللہ تعالیٰ ورلہ د
خپل غیب علم ورکړے دے امام قسطلانی مزید فرمائی پہ پانړہ ۵۵۴ باندے
چي بے شک صحابہ کرام رضی اللہ عنہم کنبے مشہور او معروف وو چي نبی علیہ
السلام دہ مغیباتو (غیبونو) علم لرې

دے ټول تفصیلاتو مطابق چہ مونږ د قرآن کریم آیتونو، احادیثونو او د سلف الصالحین
د عقیدو نہ سرہ د حوالو واضحہ کړو دا شے ثابت کوې چہ اہلسنت وجماعت چي
بعض گمراہان ورته (بریلویان) وائي د هغو عقیدہ عین اسلامي او د حکم قرآن او
تقلید ائمہ کرام و سلف مطابق دہ چي مونږ د اللہ پاک خوږ پیغمبر علیہ السلام له
پارہ د کل عطائي علم غیب عقیدہ لرو، پہ دې تناظر کنبے چي د کله نہ مکاشفہ
انتظامیہ او مرکز تحقیقات اہلسنت تیر شوې یو خو کالہ راسے دلیل د پاسہ دلائل
ورکوې نو مونږ د قصد بکنبی د دیوبند مشرانو حوالے نہ دې ورکړې چي هغو سرہ
اے د انکار جواز نہ پاتے کبیرې، دوئي تہ د امت نہ معافي غوښتل پہ کار دې او
خاص طور باندے خپل د گمراہے نہ توبہ ویستل پہ کار دې، د دے ټولو حوالہ جاتو
تصویرونہ د کتابونو عکسونو سرہ زمونږ پہ آن لائن لائبریرے کنبے موجود دې چي
پتہ اے پہ آخر کنبے ورکړی شوی دہ، حضرت شاہ ولي اللہ ، حضرت حاجي
امداد اللہ مهاجر مکي او حضرت شاہ عبدالعزیز محدث صاحبان چہ دیوبند ئے خپل

اکابرین گنہری د هغو ټولو هوم دا عقیده وه، خو کله راسه چې دیوبند د وهابیانو په مینه محبت کنبه د اسماعیل دهلوی غلط مذهب قبول کړو نو د عقیده د لاسه اے شرمول راغشتې دې، امت مسلمه له خوا اے د (بریلویانو یا صوفیانو) نوم ورکړو او خپل د حنفیت په آر کنبی تبلیغ د نجدیت کوې د اسلام نه هیڅ تعلق نه لري ترسو چي توبه کار نه شي

آخري الفاظ دا چي الله دے ټول مسلمانانو له هدايت ورکړې چه په خپل دين باندے ځان پوهی کړې، بے شک چي قرآن مونږ ته خودلې دې چه کامل علم د غیب لکه د نور هرڅه تش الله په لاس کنبی او اختیار کنبه دے او دا هوم د هغه عطا اور بخښنه اور بخشش دے چي خپل خوږ پیغمبر علیه السلام له اے داسے عظیم علمونه ورکړې دې که مونږ د دے ملیانو په ځائے خپله چي کوم قرآني آیتونه وایو یا د حدیث کتابونه مطالعه کوو نو همیش لره د سلف الصالحین او ائمه کرامو تعلیمات وائیے ځکه چي هغه اصل عقیده او تعلیمات دی، او د رسول کریم علیه السلام خوؤدلے شوے اسلام دامره کمزورے نه او چي په ۱۳۰۰ سوه کاله کنبه اسلام یا مسلمانان خو ټول (کافران یا بدعتیان یا بریلیان یا شیعکان) شول او ټول امت په گمراهے راغلو ترهغه چي دو نیم سوه کاله وړاندے دیوبند راپیدا شو چي د نبی علیه السلام د دین بنیاد ئے بیا نه درست کړو. (استغفرالله). مزید معلومات او عکسونه کتو له پاره د مکاشفه سائیت مطالعه وکړے، و آخرالدعوانه

والله اعلم ورسوله

Resources:

<http://makashfa.wordpress.com>

ahlusunnatwajamat.boards.net

Admin: Imran Akbar Malik

مکاشفہ ورڈپریس ڈاٹ کوم گزشتہ کئی سالوں سے اہلسنت وجماعت کے عقائد کی جامع اور صحیح حفاظت کا بیڑا اٹھائے ہوئے ہے، جہاں پر عالم اسلام کو بنا کسی امتیاز رنگ، نسل، زبان کے، عقائد پر صحیح ترین نظریات وائمہ کرام کی عبارات کو نہ صرف ترجمہ بلکہ مختلف زبانوں میں تراجم سمیت ان کتابوں تک اور کتابوں کے حوالہ جات تک مکمل رسائی کے ذرائع فی سبیل اللہ مہیا کیئے جاتے ہیں، اور الحمد للہ ہمارے ایڈمنز کے مشترکہ ٹیم ورک کا نتیجہ ہماری عکسوں کی وہ لائبریری ہے جو کہ انٹرنیٹ کی دنیا میں غالباً پہلی اور واحد لائبریری ہے جہاں مختلف النوع موضوعات پر سیر حاصل بحث کے ساتھ ساتھ کتابوں کے عکس پیش کرنے کی سعادت موجود ہے۔ ہماری ٹیم چونکہ بنا کسی امداد کے اپنا کام کرتی ہے اسلیئے ہماری تمام پڑھنے والوں سے درخواست ہے کہ ہمیں اور ہماری ٹیم کو اپنی دعاؤں اور مناجات میں ہمیشہ یاد رکھا کریں۔ نیز ہمارے فیس بک پیج جو کہ (hanafi.sunnis) کے نام سے موجود ہے وہاں پر نئی ایڈیٹس کے لیئے وزٹ کیجئے اور اس کام کو بڑھانے میں ہماری مدد کریں، ہمیں آپ کی دعاؤں کے علاوہ آپ سے کسی قسم کی کوئی مدد نہیں چاہیئے۔ اللہ رب العزت سے دعا ہے کہ وہ ہماری ان کاوشوں کو اپنی اور اپنے حبیب ﷺ کی بارگاہ بے کس پناہ میں قبول و منظور فرما کر اسکو ہمارے اور سب پڑھنے والوں کی عاقبت کے لیئے بخشش کا ذریعہ نجات بنائے۔

آمین۔ (از، مکاشفہ ایڈمن ٹیم)